

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

14. Mand. supremi conversio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

sed alio ex orbe; posse liberè adiri, & quibus solent graues Literati
 ecclesiam salutari; at ipse maiores addidit præmissò libello professus
 eorum discipulum; verum enim verò ex longo de diuinis & æternis
 inter se & Cataneum sermone, præter oblectamentum ingenij, steri-
 le nihil secum retulit. Bimestri fuerant apud Leonem Patres, & fu-
 turo spebus ex præterito erectis, domum quam incolerent quærebant
 quæ polleret etiam populo parere, cui Mandarinorum palatia nisi vo-
 cato non licet ingredi; commeatum ad hæc in mentes quatuor Nan-
 chino allatum, nunquam fuit Leo ab iis attingi; eius verò sumpti-
 bus tandem ali, videbatur non parùm existimationi officere quæ iacta-
 bat ubique Christianæ legis doctrinam, & professionem à nobis deferri
 gratuito, nec vilis stipendij, honorum, aut munerum pretiis con-
 stare.

Erat in iis qui ad nos crebrius adibant, ex profapia iam, Mandari-
 nus, Leone superior, Prouinciarum olim iure regio inspector, &
 Præles examinum ad promouendos Literatos, quod munus ab Rege
 non creditur nisi lectissimis inter milia Doctorum, & sapientium plu-
 rima; tunc parenti vtrique decrepitis vitam domi longè ab ambitu, &
 negotiis ducebat, pietate illa venerabilior, quàm honoribus gerendis.
 Porro quod idolis adhæsisset, tum communi errore, tum eius priua-
 to factum erat, cum tutius crederet Deos sequi, & remotius ab im-
 pietate, quàm cum Literatis post cæcas de Deo disputationes, inuen-
 tionem illius desperare, indagacionem negligere: totus autem erat in
 cultu virtutum ex quibus Sinæ sanctimoniam metiuntur, potissimum
 verò propensæ in publicum beneficentiæ, inter alia famulum alebat
 suo sumptu, qui suum in fano remedium quoddam absque pretio
 ægrotis diuideret, sed iussis prius adorato idolo supplicare, vt vim in-
 deret medicina, quàm illa per se non habebat; hoc ergo ingenio ad
 patendum Deo si eum agnosceret docili, & perspicaci ad eum si quis
 ostenderet agnoscendum, primo de diuinis Cattanei congressu dele-
 ctatus est vehementer; deinceps regustaturus eadem crebrius, fuit apud
 eum assiduus; tum ne inuento solus thesauro fruatur, ciues suos
 omnes, in illius partem adsciscere studuit, die igitur quodam è re-
 nata interrogauit Cattaneum, cequid ea ciuitas digna videretur in qua
 consisteret, omnia cura sedis alibi statuenda? ab ea si quam longissimè
 abesset, futurum profectò eius voti optatissimum motum Hancei vi-
 uere, quando itineribus tam longinquis id vnum egisset, vt Dei cui
 seruebat, notam mortalibus gloriam faceret. Habiturum Hancei au-
 ditorem confertum, & facilem, & religiosæ mentis sed in fonti errore
 abrepto in idola ductorum suorum cæcitate, vt quid ergo Hanceo abi-
 ret, & frustra meditatetur alios populos in quibus vtilius operam lo-
 carè? verbis inde omissis; factò agi res cæpit, restatus Cataneus ni-
 hil sibi optatius Hanceo, de legenda illis habitatione idonea mouit;
 eum interim Mandarinus in secessu suo suburbano non segnem habuit

14.
 Mand. supre-
 mi conuer-
 sio.

in diuinis Magistratum atque ut erat ipse pro sublimitate ingenij, subtilis & solers discipulus, non primo, nec breui, nec perpetuæ dictionis conatu expugnandus quâ ferè vtuntur Literari, sed impressione ad difficultatem quamlibet singulari, & quidem tam pertinaciter, ut interdum ad mediam noctem produceretur pugna. Tria illum præceteris nequibat concoquere; vnum quod homines, sua quondam virtute insignes, & beneficiis in populos magnis, honore omni casto, inuoluerimus eadem quâ sceleratissimos poenâ, iidemque inferis, quod ea ignorassent quâ scire nunquam potuerant, alterum de restituendis in vitam mortuis, quod putabat nec posse à Deo fieri; neque sat nobis conducere, sed inhorrescebat ad tertium velut sacrilegum Deoque indignum; Deum videlicet hominem fieri extremâque omnia tam parè, tum perpeti; & mirabatur Cattaneum tanta sapientia, & doctrina virum, ad eò cæcutire ut non videret hoc pronuntiato auferri à Deo quicquid boni haberet; quicquid mali esset in eum conici, & qui sem ad cætera flexilis, expugnari se à Cattaneo non agrè fatebatur: in corporati verbi mysterio tanquam in scopulo hærebat pendens, quod diuinitati probrosum id crederet: arridere hic homini Pater, grauius quidem in religionem, sed religioso animo erranti; exorsusque ab homine condito, & felicitate immortalis ad quam erat à Deo conditus, lapsum eius docere ex beato illo & æterno gradu in æternam mortem, eius redimendi nullum in homine ius, aut præsidium fuisse, hinc necessitatem redemptoris Dei & hominis, qui Dei & hominis filius, offenso Deo satisfactionem exhiberet diuinam, vnaque remedium præberet, & exemplum; ad hæc illas eius viuientis ærumnas, & mortuæ dolores contumeliosos, pensata ingentibus præmiis resurgenti, aliisque huc pertinentia luculenter edisserere quorum nouo perstrictus fulgore stupensque Mandarinus, hoc verò exclamat longè aliud est, quam ex nihilo omnia creare, & nutu solo mundum construere. Restabat ut mente Christianus, vita etiam talis esset; à cuius limine mox pedem retulit, cum admonitus est de abdicanda vxorum altera, quod censeret naturæ instinctui, & nobilitati contrarium, remittere vxoriam nuntium innocenti & benè meritæ, & cui filium deberet, quo Sinarum Primores fortunatiùs nihil ducunt. Suspiciatus itaque hoc esse, non tam faciendo Christiano necessarium præceptum quàm perficiendo consilium, rogabat Cattaneum paulò lentius festinaret, nec se die eodem vnaque opera Christianum esse iuberet & sanctum, nec valens ab se impetrare ut acquiesceret indigentem, nullam posse vsquam immunitatem dari ab hac lege, Doctorem Leonem consuluit, quem norat olim difficultate simili perplexum: cui paucis Leo Christi legem, sanctam esse pariter ut veram; Regi si fiat Christianus, nihil posse licentius quam regni postremo concedi, legem enim hanc Dei esse qui commune sanctorumque imperium in omnes mortales, communi æquitatis & sanctimoniam exerceret iure; cuius responsi seueritas quæ videbatur

hominem

hominem auerfura, illum ardentius ad baptismum incendit, suauitate Spiritus increati, potenter sibi eius animum mancipante; uxorem alteram ad suos in perpetuum à se allegauit; condito die, tota conspicuus dignitatis suæ magnificentia processit ad sacratum fontem; ritè à Cataneo tinctus, à Leone susceptus, Michaël nominatus, vitam deinceps eximias quæ inferius recurrent, in Christum meritis, exemplis in homines, sancto exitu clausit tunc in palatium reuersus, pannos Cataneum sericos, & argenteos dono misit; quibus modestè ac religiosè remissis Cataneus, adiecit aliquot precatórias coronas, & factas imagines, quarum illam quæ fuit S. Michaëlis, curauit Mandarinus exquisitè ornatam loco palatij perhonorifico in ara statui, accensis coram lampadibus, profusâque odorum copia; textit autem coloris eramoelini serico damasceno à Rege accepto, quod nauatæ Regi fidelis operæ monumentum solet in familiis perpetuum seruari: quam verò morbis charitas ethnica consueuerat antea suppeditari medicinam, continuari eodem in templo iussit, sed eiectis inde pro potestate contractisque idolis, erexit pro illis Saluatoris præclaram effigiem, hoc lemmate inscriptam [hæc est imago filij Dei, qui potest solus animis salutem & corporibus conferre, ab illo petat qui ea indiget.] Post, negotium aggressus quo nihil habebat antiquius, ac difficilius, parentes in vitium senium prouectos, idolis à puero pertinacissimè obstrictos, Christo asseruit, aliosque tam multos, verbis factisque ad Deum conuertit, vt iam meditaretur idoneam arcam ædi sacræ exædificandæ: ex iis interim triginta Cataneus baptizauit. Nec vltius Hancei hoc anno itum, 1611. & victus pauperrimi incommoditatibus afflictâ grauissimis nostrorum valetudo, auræque insaluberrimæ vitio; Nanchinum fuit vrgenti periculo subducenda; quàm dùm admodum lentè reficiunt, nec intereà Macao subsidij quicquam accipiunt, aut sperant ab Indiis, ob classem Batavorum, & Lusitanis nauibus iminentem; frequentabantur intereà literis nobilium hospitem Michaëlis, & Leonis, exigebatur ab iis promissi reditus fides beneuola, precibus, argumentis, desiderijs multorum vrgebantur qui esse optarent Christiani. Rogabat præsertim Michaël ne reuersioni causarentur obstatè paupertatem, si viaticum, de suo, & domus, locarium offerre, victum quoque quo ipsi tam tenui utebantur ab se dignarentur, si aliter nollent, paupertatis saltem nomine sumere, viderent etiam atque etiam tam longas ad reditum moras, an possent iure tot hominum à quibus optabantur salutis præponere: his tamen hoc vnum euentum ex Patribus vt Longobardum Pechini consularent, an esset aliquid de illa tunc temporis remittentem subsistentiâ inexorabili ne oboli quidem à Sinis admittendi, & rescripsit prudenter longobardus in sententiam Michaëlis, videri remittendum, idque rei præsentis necessitatem exigere; simul P. Felicianum de Sylaa misit Cataneo socium & pro Fernandio, ex aura pestilenti nunquam restituto F. Franciscum de Lagea

Lagea Sinensem. Celebrato Nanchini Pascha soluerunt Hancem anno 1612. sexto die Sciamhajum appulsi excepti sunt incredibili gratulatione a veteribus Catanei alumnis, quem pari ab se dolore amiserunt, exactis illic opimo prouentu duabus tantum hebdomadis, mestum item miserique affectum, quod paratissimis ad diuina, optulari diutius non valeret; promisit quod vnum licebat, quam possit sepiissime per eos transiturum, confecto itinere Hancei Michael incomparabili sua voluptate, in ædes induxit, nostris ministris opportunas, & plebeis iuxta, vti nobilibus apertas; in iis aula in sacellum ornata, rem sacram facere, docere Christiana, baptismum celebrare, quod primum lustrati octodecim; & centum paulò post; paruis ex innumerabili numerus, quos inuitabilis veri fulgor à Deorum cultu auerterat penitus, feceratque baptismi cupidos, sed pessima consuetudinis amor inolitus ab eo arcebat. Abibant repulsa illa tristes; quidam celsitate sanctimonie Christiane ad quam eniti recusabant; seueritate alij quam non licebat ad cupiditates eorum abiicere, omnia Christianis quo fruebantur bonum cum admiratione inuidebant; viti & moribus idololatrie, affectu Christiani. Singularis Dei eluxit bonitas in illuminanda cæcitate cuiusdam atmorum Mandarinum ceterorumque probi ut est probitas militaris, sed obstinatissime idololatrie; haud quidem ex praua, ut multi consimiles tenacitate viuendi licentibus; sed metu insuperabili errandi, suoque errore pereundi, si Theologia patriis, & quos toto regno adorabiles prædicabant abiectis numinibus, suo ignari hominis iudicio adorandum sibi staueret, peregrinum, Diis omnibus inimicum, sectæ suæ Magistris exosum, stetit in hac erroris pertinacia religiosa obfirmatus contra impressiones varias Christiani pariter Mandarinum, quibus iam non modo irritis sed & impotuntis; pepigit futurum ut esse molestus desineret, nec apud illum in posterum de secta mutanda hisceret, si vel vnum & quidem perleuet eo impetrasset; nempe vero Deo dumtaxat semel supplicaret, ut si vel propria ignoracione, vel fraude aliena exerrabat; in viam reduceret. Placet ethnico pactum, promittit, domi rectum conscendit, aram aperto sub cælo statuit, & adornat. Schedas aræ duas æquali reuerentia imponit, alteram Tienciu (qui cæli est Dominus, & Christianorum Deus) Martis, sui idoli alteram nomine inscribit; adiectisque circum luminibus, largaque odoribus acerra; ante illa prouoluit nomina, fronte sapius humum verrens, inde arrectus in genua; intemèque affectus, vter, inquit vestrum sit verus quem quero Deus, demissè precantem respiciat, seque ita mihi aperiat ut hinc à religione anxia & dubia liberet; illinc à falsa superstitione, nam quid aliud possum homo miles; & illiteratus nisi ut verum inuestigem quem profitear Deum, & cuius præceptis obsequar? mei vteruis est, miserum curam gerat; meque hac inextricabili ambage quâ implicor agnitione sui manifesta dignetur euoluere; pergentem abruptè haudquaquam imaginaria

11.
Conuersio
prodig. Ducis.